

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 2080/22**, рјешавајући апелацију **Б. Б.**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 94/14), у саставу:

Валерија Галић, предсједница

Миодраг Симовић, потпредсједник

Мирсад Ћеман, потпредсједник

Сеада Палаврић, судија

Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 7. септембра 2022. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Б. Б.**

Утврђује се повреда права на слободу изражавања из члана II/3x) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Одлука Високог судског и тужилачког савјета БиХ број 11-07-6-224-7/2022 од 13. априла 2022. године.

Предмет се враћа Високом судском и тужилачком савјету БиХ који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3x) Устава Босне и Херцеговине и чланом 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Високом судском и тужилачком савјету БиХ да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Б. Б. (у даљњем тексту: апелант) из Бање Луке поднио је 7. јуна 2022. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Одлуке Високог судског и тужилачког савјета БиХ (у даљњем тексту: ВСТС) број 11-07-6-224-7/2022 од 13. априла 2022. године. Апелант оспорава и одлуку Другостепене дисциплинске комисије за тужиоце ВСТСБиХ (у даљњем тексту: Другостепена комисија) број 11-07-6-224-472022 од 10. фебруара 2022. године и одлуку Првостепене дисциплинске комисије за тужиоце ВСТСБиХ (у даљњем тексту: Првостепена комисија) број 11-07-6-2799-5/2021 од 8. децембра 2021. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од ВСТС-а, Другостепене комисије, Првостепене комисије и Канцеларије дисциплинског тужиоца (у даљњем тексту: дисциплински тужилац) затражено је 14. јуна 2022. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Дисциплински тужилац и Другостепена комисија су доставили одговоре 22. јуна 2022. године, а ВСТС 23. јуна 2022. године. Првостепена комисија није доставила одговор.

4. Апеланту су 1. јула 2022. године, у складу са чланом 23 Правила Уставног суда, достављени одговори Првостепене комисије, Другостепене комисије и дисциплинског тужиоца на евентуално изјашњење.

5. Апелант је 7. јула 2022. године доставио изјашњење на одговоре.

III. Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

7. Одлуком Првостепене комисије број 11-07-6-2799-5/2021 од 8. децембра 2021. године апелант је проглашен одговорним што је (иако је био свјестан или је морао бити свјестан својих етичких обавеза из чл. 4.1 и 4.3 Кодекса тужилачке етике) као странка у поступку пред Основним судом у Бањој Луци, у предмету прецизираном у пресуди, у жалби од 29. маја 2020. године, на рјешење које га обавезује да плати судску таксу на жалбу навео сљедеће: „С обзиром да је цијели ток парничног поступка био јако чудан и необичан и да је одлука судије Игора Марића неправедна, незаконита и несхватљива, предлажем да таксу плати судија Игор Марић (...) таква одлука судије донесена у поступку може се сматрати ударом на тужилачки систем који је на првој линији одбране против криминала“. Због наведеног, у одлуци је истакнуто да је апелант, ван Тужилаштва, испољио понашање којим је нарушио углед и дигнитет тужилачке функције, те је починио прекршај из члана 57 тачка 22 Закона о ВСТСБиХ – понашање у суду или Тужилаштву и ван суда или Тужилаштва које штети угледу тужилачке функције, те уједно прекршио и члан 4.1 Кодекса тужилачке етике. Наиме, како је наведено, према Кодексу тужилачке етике, тужилац као предмет сталног надзора јавности слободно и вољно прихвата ограничења која му намеће функција коју обавља и члан 4.3 Кодекса. Тужилац, као и сваки други грађанин, има право на слободу изражавања, мисли, свијести, вјероисповијести, удруживања и окупљања, али да се у остваривању тих права увијек понаша тако да настоји да очува дигнитет функције,

непристрасност и независност правосуђа. Због наведеног, апеланту је, сходно одредби члана 58 став 1 тачка б) и члана 59 Закона о ВСТСБиХ, изречена дисциплинска мјера јавна опомена. Одлуком је одређено да свака странка сноси своје трошкове поступка.

8. Првостепена комисија је образложила да се по њеној оцјени апелант морао суздржати од писања спорног жалбеног навода и своје незадовољство предметним рјешењем изразити на начин који је „примјерен носиоцу правосудне функције“. Према образложењу Првостепене комисије, професионално понашање захтијева од носилаца правосудних функција да избјегавају сваку активност која би могла угрозити њихову службу и повјерење у правосудни систем. У вези с тим, како је образложено, апелант је, написавши спорни жалбени коментар на рјешење Основног суда у Бањој Луци, морао бити свјестан тежине тих навода, као и њихове импликације на реакцију како судије Марића тако и Основног суда, односно Окружног суда у Бањој Луци, у смислу подривања повјерења у интегритет и независност Основног суда у Бањој Луци.

9. Првостепена комисија је образложила и да разлози на које се апелант позивао у току дисциплинског поступка не представљају аргументе који би оправдали његово поступање у наведеном предмету. Према образложењу Првостепене комисије, у наведеном апелантовом понашању су се стекла сва обиљежја дисциплинског прекршаја из члана 57 тачка 22 Закона о ВСТС-у, у вези са стандардима етичког понашања тужилаца из чл. 2.1, 4.1 и 4.3 Кодекса тужилачке етике. Образложено је и да је Комисија приликом избора дисциплинске мјере слиједила правило односно принципе и критеријуме из члана 59 став (1) Закона о ВСТС-у, према којем се код дисциплинских мјера мора узети у обзир број и тежина учињеног прекршаја и његове посљедице, степен одговорности, околности под којима је прекршај учињен, досадашњи рад и понашање учиниоца прекршаја и све друге околности које могу да утичу на одлуку о тежини и врсти дисциплинске мјере, укључујући и степен кајања и/или сарадње коју је судија или тужилац показао током дисциплинског поступка, односно критеријуме утврђене Смјерницама одређивања дисциплинских мјера у дисциплинским поступцима.

10. У вези с тим је образложено да након проведених доказа и слиједом наведеног тумачења односа апеланта према почињеном дисциплинском прекршају, те имајући у виду све околности, Првостепена комисија сматра да су апеланту као дугогодишњем тужиоцу добро познати прописи који регулишу садржај и карактер жалбених навода, те да управо наведена околност повећава степен субјективне дисциплинске одговорност апеланта као лица које у свакодневном раду примјењује различите прописе, због чега је према мишљењу

те комисије апелант био свјестан да због његовог чињења или нечињења може наступити забрањена посљедица, али је олако држао да она неће наступити или да ће је моћи спријечити. Првостепена комисија је закључила да је апелант дисциплински прекршај починио свјесним нехатом, па је узимајући у обзир све околности изрекла мјеру јавне опомене, сматрајући да ће се и том мјером постићи сврха и циљеви дисциплинског санкционисања.

11. Против наведене одлуке апелант је поднио жалбу Другостепеној комисији која је Одлуком број 11-07-6-224-472022 од 10. фебруара 2022. године жалбу одбила као неосновану и потврдила првостепену одлуку. Одлуком је одбачена као неблаговремена допуна апелантове жалбе од 3. фебруара 2022. године, те одлучено да свака страна сноси своје трошкове поступка. У образложењу је, између осталог, наведено да је испитујући апелантове жалбене наводе, који се односе на повреду правила поступка, комисија закључила да су они неосновани. Образложено је да је неоснован приговор везан за непотпуно и погрешно утврђено чињенично стање јер у апелантовој жалби није наведена нити једна нова чињеница нити понуђен нови доказ који би упућивао на тачност таквих навода. Наведено је и да је Првостепена комисија дала образложење за све своје закључке везано за провођење доказа, те да је детаљно образложила и изречену дисциплинску мјеру, које прихвата и та комисија.

12. Против наведене одлуке апелант је поднио жалбу ВСТС-у који је Одлуком број 11-07-6-224-7/2022 од 13. априла 2022. године жалбу одбио и потврдио другостепену одлуку, те утврдио да је ова одлука ВСТС-а коначна. У образложењу су поновљене утврђене чињенице и правни став Првостепене и Другостепене комисије. Истакнуто је, између осталог, да је одредбама члана 60 став (6) Закона о ВСТС-у прописано да се против одлуке Другостепене комисије о изрицању дисциплинске мјере може уложити жалба ВСТС-у као цјелини, а у вези са одредбама члана 103 став 2 Пословника ВСТС-а којим је прописано да се одлука Другостепене комисије може побијати само због изречене дисциплинске мјере, то је ВСТС у овој одлуци разматрало само жалбене наводе везане за изречену дисциплинску мјеру. У вези с тим је образложено да је ВСТС у цијелости прихватио разлоге које је Другостепена комисија дала везано за правилност изречене дисциплинске мјере јавна опомена, при чему је, према мишљењу ВСТС-а, Другостепена комисија дала мјеродавно образложење које ВСТС прихвата.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

13. Апелант сматра да му је оспореним одукама прекршено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Кршење наведеног права апелант види у произвољној примјени процесног права. Наводи да је Законом о ВСТС-у прописано да се дисциплински поступак одвија према правилима ЗПП-а, а који је у више наврата у апелантовом случају прекршен. Наводи да у току одвијања поступка два члана Првостепене комисије поименично наведена у апелацији нису лично присуствовала рочиштима, већ само један, док су се та два члана појављивала путем видео-линка, што је потпуно незаконито и неприхватљиво поступање које представља тешко кршење одредаба парничног поступка с обзиром на то да је тим одредбама прописано да се поступак одвија уз непосредно и лично присуство учесника. Апелант наводи и да је Другостепена комисија у потпуности одбацила његове жалбене аргументе о овом питању, те је у образложењу одлуке те комисије потпуно погрешно и незаконито наведено да се може направити аналогија између рада ВСТС-а и дисциплинских комисија, иако се та два органа не могу ни по чему упоредити. Наводи да осим тога Другостепена комисија није дала никакво образложење, у чему се састоји дисциплински прекршај који је апелант наводно починио, већ је само наведено да постоји прекршај и ништа више.

б) Одговор на апелацију

14. ВСТС је навео чињенице предмета и правни став обје комисије те истакао да није било кршења права на која се апелант позива. Наведено је да апелант није имао примједби на рад Првостепене комисије, да се упустио у расправљање и да су му дате све могућности, што је апелант и користио, те да је одредбама Закона о ВСТС-у јасно прописано да се рад може одвијати и путем линка, при чему је наведено и да је неспорно да су дисциплинске комисије дио ВСТС-а и да су састављене од чланова тог савјета, на чији се рад примјењује Закон о ВСТС-у и Пословник.

15. Другостепена комисија је навела да није било кршења права на која се апелант позива јер је та комисија цијенила све апелантове жалбене наводе и дала образложење својих закључака.

16. Дисциплински тужилац је навео да је, супротно апелантовим наводима, чланом 62 Закона о ВСТС-у прописано да ВСТС Пословником прописује и уређује дисциплински поступак у складу са Законом о ВСТС-у, а чланом 79 Пословника да се само на она питања

која тим пословником и Законом о ВСТС-у нису уређена примјењује ЗПП. Наводи и да је одредбама члана 26 Пословника прописана могућност учествовања у раду путем видеолинка па да због свега наведеног није било кршења права на која се апелант позива.

17. У изјашњењу на одговоре апелант је навео да у потпуности остаје при апелационим наводима, те истиче да је и из оспорених одлука и одговора на апелацију јасно видљиво да је дошло до тешког кршења његовог права те да је апелација основана.

V. Релевантни прописи

18. У **Закону о ВСТС-у** („Службени гласник БиХ“ бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) релевантне одредбе гласе:

Члан 55.

Надлежност за вођење дисциплинских поступака

Савјет преко својих дисциплинских органа врши своја овлаштења у дисциплинском поступку.

Члан 57. тачка 22.

Дисциплински прекршаји тужилаца

Дисциплинске прекршаје тужилаца чине:

22. понашање у суду или тужилаштву и изван суда или тужилаштва које штети угледу тужилачке функције;

Члан 58. став (1) тачка б)

Врсте дисциплинских мјера

(1) Савјет може изрећи једну или више сљедећих дисциплинских мјера:

б) јавну опомену;

Члан 59.

Принципи за одређивање мјера

(1) Код изрицања дисциплинских мјера мора се руководити принципом пропорционалности. Прије изрицања мјера за дисциплинске прекршаје, дисциплинске комисије узимају у обзир сљедеће чињенице:

(а) број и тежину учињеног дисциплинског прекршаја и његове посљедице;

(б) степен одговорности;

(ц) околности под којима је дисциплински прекршај учињен;

(д) досадашњи рад и понашање учиниоца прекршаја; и

(е) све друге околности које могу утицати на одлуку о тежини и врсти дисциплинске мјере, укључујући степен кајања и/или сарадње коју је судија или тужилац показао током дисциплинског поступка.

(2) Дисциплинска мјера разрешења од дужности одређује се само у предметима у којим је утврђен озбиљан дисциплински прекршај, а из тежине прекршаја је јасно да је прекршилац неподобан или недостојан да даље врши дужност.

(3) Савјет може узети у обзир свако претходно привремено удаљење од вршења дужности одређено током поступка о којем је ријеч, те у складу с тим одлучити да смањи мјеру или може по властитој вољи одлучити да је привремено удаљење само по себи довољно као мјера за утврђени дисциплински прекршај или прекршаје.

Члан 62.

Дисциплински органи и дисциплински поступак

(1) Својим пословником о раду Савјет уређује оснивање и рад дисциплинских органа, као и провођење дисциплинског поступка у складу са овим законом.

(2) Пословником о раду може се предвидјети скраћени поступак, под условом да се поштују права странака утврђена овим законом.

19. Кодекс тужилачке етике („Службени гласник БиХ“ бр. 13/06, 32/15, 94/18 и 79/21)

У конкретном случају примјењује се **Кодекс тужилачке етике** („Службени гласник БиХ“ бр. 13/06, 32/15 и 94/18) који у релевантном дијелу гласи:

Непристрасност

Тужилац обавља своју функцију и третира све стране у поступку без фаворизирања, пристрасности и предрасуда, поштујући претпоставку невиности. Непристрасност се односи не само на одлуку, него и на поступак доношења те одлуке.

2.1. Тужилац се понаша у тужилаштву и ван тужилаштва, на начин да одржава и унапређује повјерење јавности и осталих учесника у поступку у његову непристрасност, као и правосуђа у цјелини.

[...]

Интегритет и одговарајуће понашање

Тужилац се понаша морално, достојанствено и у складу с дигнитетом функције коју обавља.

4.1. Тужилац, као предмет сталног надзора јавности, слободно и вољно прихвата ограничења која му намеће функција коју обавља.

[...]

4.3. Тужилац, као и сваки други грађанин, има право на слободу изражавања, мисли, свијести, вјероисповијести, удруживања и окупљања, али да се у остваривању тих права, увијек понаша на такав начин да очува дигнитет тужилачке функције, непристрасност и независност правосуђа.

20. **Пословник Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине** („Службени гласник БиХ“ бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21 и 1/22). За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који гласи:

Члан 26. став (5)

(Одржавање сједница Савјета)

(5) У ванредним ситуацијама, када чланови Савјета нису у могућности да физички приступе сједницама, Савјет може да донесе одлуку о одржавању редовних или ванредних електронских сједница путем одговарајућег аудио-видео конференцијског система који омогућава учешће чланова ВСТС-а у расправи и одлучивању на даљину.

Члан 79.

(Супсидијарна примјена Закона о парничном поступку)

У свим питањима која се односе на дисциплински поступак, која нису обухваћена Законом и овим пословником, сходно се примјењују одредбе

Закона о парничном поступку према мјесту извршења дисциплинског прекршаја.

VI. Допустивост

21. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

22. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

23. У контексту наведеног, а будући да је оспорена одлука ВСТС-а (дакле не „суда у класичном смислу“), Уставни суд указује да је у својој пракси већ разматрао ово питање (види Одлуку о допустивости и меритуму број АП 633/04 од 27. маја 2005. године, доступна на интернет страници Уставног суда www.ustavisud.ba) и закључио: „У погледу дисциплинског поступка против судија и тужилаца, који води ВСТС, имајући у виду начин постављања, трајање мандата, постојање гаранција против вањског притиска и утисак који ВСТС одаје у погледу независности, Уставни суд сматра да ВСТС, иако није суд класичне врсте, представља тијело које се може сматрати 'независним и непристрасним трибуналом, образованим на основу закона' у смислу захтјева из члана 6 став 1 Европске конвенције. Слиједи и закључак да се одлуке таквог тијела, донесене у дисциплинском поступку, морају сматрати 'пресудама, односно одлукама' у смислу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине и члана 15 став 3 Пословника Уставног суда [сада члана 18 став (1) Правила Уставног суда], које Уставни суд има надлежност да разматра“ (тачка 20). Овакву праксу Уставни суд досљедно слиједи (види *ineter alia*, Одлука о допустивости и меритуму број АП 222/20 од 23. јуна 2020. године, тачка 80, доступна на www.ustavisud.ba).

24. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је одлука ВСТС-а број 11-07-6-224-7/2022 од 13. априла 2022. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Оспорену одлуку апелант је примио 21. априла 2022. године, а апелација је поднесена 7. јуна 2022. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3)

и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

25. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

26. Апелант добија наведену одлуку ВСТС-а, тврдећи да је том одлуком прекршено његово право из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције. Међутим, Уставни суд није везан правном квалификацијом из апелације, те је, сходно правилу *iura novit curia*, овлашћен да на чињенице предмета примијени релевантно уставно и конвенцијско право. Стога, у околностима конкретног предмета, Уставни суд сматра да, имајући у виду садржај и суштину апелације, као и оспорених одлука, врсту дисциплинског прекршаја изречене мјере и свих осталих навода, апелацију треба испитати са аспекта права на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

27. Уставни суд, наиме, указује да је апелант проглашен одговорним за почињени дисциплински прекршај зато што је у жалби на судску одлуку, која је донесена у поступку у којем је учествовао као физичко лице, а не службено лице (тужилац), написао: „С обзиром да је цијели ток парничног поступка био јако чудан и необичан и да је одлука судије Игора Марића неправедна, незаконита и несхватљива, предлажем да таксу плати судија Игор Марић (...) таква одлука судије донесена у поступку може се сматрати ударом на тужилачки систем који је на првој линији одбране против криминала“. Дакле, неспорно је да се у конкретном случају ради о задирању у право на слободу изражавања, па ће Уставни суд испитати апелацију у односу на то право.

Слобода изражавања

28. Члан II/3х) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

х) Слободу изражавања.

29. Члан 10 Европске конвенције гласи:

1. Свако има право на слободу изражавања. Ово право обухвата слободу сопственог мишљења, примања и саопштавања информација и идеја без мијешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад радио, телевизијских и кинематографских предузећа.

2. Пошто остваривање ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности, оно се може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама прописаним законом и неопходним у демократском друштву у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања откривања информација добијених у повјерењу, или ради очувања ауторитета и непристрасности судства.

30. Уставни суд наглашава да је слобода изражавања *conditio sine qua non* функционисања и опстанка сваког демократског друштва и гаранција свих других људских права и слобода. Свака рестрикција, услов, ограничење или било која врста мијешања у слободу изражавања може се примијенити само на одређено остваривање ове слободе, а садржај права на слободу изражавања увијек остаје нетакнут. Уставни суд надаље подсећа да овај члан не гарантује потпуно неограничену слободу изражавања, те да извршавање те слободе носи са собом „дужности и одговорности“ будући да је ограничена изузецима који се морају строго тумачити, а потреба да се поставе било каква ограничења мора бити увјерљиво утврђена. Посебно, слобода изражавања странака у судници није неограничена и одређени интереси, као што је ауторитет судске власти, довољно су важни да оправдавају ограничења ове слободе (*op. cit. Жугић против Хрватске*, став 41).

31. Уставни суд надаље подсећа да став 2 члана 10 Европске конвенције захтијева да свако ограничење права на слободу изражавања мора бити предвиђено законом. Разлог за то је да лице мора имати могућност да предвиди са основаном сигурношћу посљедице свог дјеловања. То представља заштиту од произвољности у наметању ограничења права на слободу изражавања. Истим чланом је прописано да свако ограничења права на слободу изражавања треба бити неопходно у демократском друштву ради заштите одређених интереса. Ови интереси укључују, како је наведено у ставу 2 члана 10 Европске конвенције, и одржавање ауторитета судства.

32. Даље, у складу са ставом 2 члана 10 Европске конвенције, власт се може мијешати у остваривање слободе изражавања само ако се испуне три кумулативна услова: а) мијешање је прописано законом, б) циљ мијешања је да заштити један или више предвиђених интереса или вриједности и ц) мијешање је неопходно у демократском друштву. Судови морају слиједити ова три услова када разматрају и одлучују о предметима који се тичу слободе изражавања.

33. Анализирајући прво питање, законитост мијешања, Уставни суд запажа да је дисциплински прекршај за који је апелант проглашен одговорним прописан чланом 57 тачка 22 Закона о ВСТСБиХ (понашање у суду или Тужилаштву и ван суда или Тужилаштва које штети угледу тужилачке функције, што се као етички стандард налази и у Кодексу тужилачке етике). Апеланту је изречена дисциплинска мјера – јавна опомена из члана 58 став 1 тачка б) и члана 59 Закона о ВСТСБиХ. У процедуралном смислу, предметни поступак је вођен у складу с релевантним одредбама Закона о ВСТС-у и ЗПП-а. Наведени закони су транспарентни, јасни и довољно предвидиви, тј. могу се сматрати „законом“ у смислу стандарда прописаних Европском конвенцијом. Стога, Уставни суд закључује да је мијешање у апелантово право на слободу изражавања било „прописано законом“.

34. Успостављање примјерене и достојанствене комуникације, у оквиру правосудног система, може бити легитиман циљ да се ограничи право на слободу изражавања с циљем заштите дигнитета судске и тужилачке функције. У том смислу, Кодексом тужилачке етике је (и) прописано да тужиоци добровољно прихватају ограничења у остваривању одређених права (између осталог, права на слободу изражавања) ради заштите дигнитета тужилачке функције, непристрасности и независности правосуђа (види чл. 4.1 и 4.3 Кодекса тужилачке етике). Међутим, ограничење права на слободу изражавања ради заштите дигнитета правосуђа се као легитиман циљ не може поставити тако да угрози саму суштину овог права, које имају сви грађани, без обзира на функцију коју обављају и без обзира на специфичне прописе који важе за одређену функцију. Зато у сваком конкретном случају треба испитати да ли је извршеним мијешањем успостављена правична равнотежа између захтјева за поштовање легитимног циља и захтјева за поштовање основних људских права појединца.

35. Стога, у конкретном случају Уставни суд треба да одговори на питање да ли је мијешање у апелантову слободу на право изражавања било „нужно у демократском друштву“ и да ли је било пропорционално циљу којем се тежило (заштити дигнитета судске и тужилачке функције). При томе, Уставни суд треба утврдити да ли је, с обзиром на чињенице конкретног предмета, постигнута правична равнотежа између, с једне стране,

потребе да се заштити дигнитет судске и тужилачке функције и, с друге стране, заштите апелантове слободе изражавања. У вези с тим, Уставни суд подсјећа да, према ставу Европског суда, тест „нужно у демократском друштву“ тражи да суд утврди да ли је мијешање, којем се приговара, одговарало „снажно присутној друштвеној потреби“, при чему се нарочито мора утврдити да ли је мијешање о којем је ријеч „размјерно легитимном циљу који се тежи остварити“ и да ли су разлози које наводе националне власти, како би га оправдале, „мјеродавни и довољни“ (види *Жугић против Хрватске*, ст. 43 и 44).

36. У вези с тим, Уставни суд подсјећа да је Европски суд 17. маја 2022. године донио пресуду у предмету *Симић против Босне и Херцеговине* (види *Симић против Босне и Херцеговине*, апликација број 39764/20) којом је утврдио кршење права на слободу изражавања адвоката, утврдивши да мијешање у ово његово право није било неопходно у демократском друштву зато што судови приликом разматрања тог предмета нису дали довољно тежине контексту у којем су примједбе изнесене. У вези с тим, Европски суд је нарочито указао да „није увјерен, супротно тврдњама Владе, да би се апликантове примједбе могле протумачити као неоправдан лични напад чији је једина намјера да увриједи суд или чланове суда [...] Заиста његови коментари су се односили на начин на који је другостепени суд примијенио правила о доказима у случају његовог клијента. Иако је истина да је тон спорних примједби био заједљив, или чак саркастичан, коришћење таквог тона у примједбама о судијама сматрало се спојивим са чланом 10 [...]“. Европски суд је такође утврдио да „разлози које су домаћи судови изнијели како би оправдали уплитање у апликантово право на слободу изражавања нису 'релевантни и достатни' [...]", па да се стога „не може рећи да су они примијенили стандарде који су 'у складу са начелима садржаним у члану 10' или да су 'засновали своје одлуке на прихватљивој оцјени релевантних чињеница“.

37. Узимајући у обзир наведено, Уставни суд запажа да је апелант у конкретном случају, за разлику од предмета *Симић*, заступао сам себе, тј. био је странка у судском поступку и није поступао у функцији надлежног тужиоца. Наведено, према мишљењу Уставног суда, даје додатну тежину овом случају за разлику од предмета *Симић*. Иако Кодекс тужилачке етике не прави разлику између понашања тужиоца на дужности и у приватном животу (види члан 2.1 Кодекса), Уставни суд сматра да је сасвим природно и да неминовно мора постојати одређена разлика у начину комуницирања када тужилац или судија дјелује као службено лице, у односу на начин комуницирања када дјелују као приватно лице, а нарочито када се пред судом појављују у приватном својству, као странка у грађанском или неком другом поступку. Уставни суд запажа да ту чињеницу ВСТС није цијенио у конкретном случају.

Неозаисно од тога, кључна ствар коју Уставни суд мора да испита јесте да ли је у конкретним околностима спорним изражавањем заиста доведен у питање дигнитет судске односно тужилачке функције.

38. У конкретном случају апелант је (као и апликант Симић у ревизији) спорну изјаву написао у жалби на судску одлуку, у поступку у којем је учествовао као приватна странка. Дакле, наведене примједбе су изнесене пред форумом пред којим је апелант заступао (бранио) сам себе. Сасвим је природно очекивати да је у том поступку апелант желио сам себе „ефикасно заступати“. Европски суд је у предмету *Симић* нагласио да су се права странака у поступку требала „енергично бранити“, што је примјенљиво и на апеланта у конкретном случају, којем се не може одузети право да у приватном својству као странка у поступку „енергично брани своја права“ и покуша добити судску одлуку у своју корист. Такође, битно је нагласити да је апелантово спорно изражавање изнесено у оквиру суда, тј. „ужем кругу, а не у медијима“, на шта је такође указао Европски суд у предмету *Симић*. Ничему од наведеног ВСТС није посветио пажњу у одлуци која се оспорава апелацијом.

39. Судија редовног суда који је у спорном изражавању поменут, а након њега и дисциплинске комисије и ВСТС, то изражавање су оцијенили као непримјерено у односу на судију којем је упућено и штетно по углед тужилачке функције. Уставни суд запажа да у образложењу оспорене одлуке ВСТС-а није детаљније наведено зашто се ово изражавање има сматрати објективно непримјереним у односу на судију, односно зашто крши Кодекс тужилачке етике. Из цјелокупног образложења могло би се закључити како се сматра да је апелант употребио непримјерене ријечи у односу на судију и тако довео у питање дигнитет тужилачке функције. Међутим, Уставни суд указује да се дисциплински органи нису бавили питањем да ли су тон апелантове изјаве и дијелови изјаве који гласе „предлажем да таксу плати судија Игор Марић“ и „таква одлука судије донесена у поступку може се сматрати ударом на тужилачки систем који је на првој линији одбране против криминала“, које можда јесу биле заједљиве примједбе незадовољне странке која је изгубила парницу, били такви да се протумаче као „неоправдан лични напад чији је једина намјера да увриједи суд или чланове суда“ јер о томе нису дати било какви разлози у оспореним одлукама.

40. Осим тога, Уставни суд запажа да је апелант у дијелу спорног изражавања употребио изразе „неправедна, незаконита и несхватљива“ карактеришући као такву судску одлуку на коју се жалио. Међутим, наведени изрази се, сходно одредбама ЗПП-а, дефинишу као разлози за жалбу против судске одлуке, а не као непримјерени изрази у смислу Кодекса тужилачке етике. Уставни суд указује да је у члану 209 ЗПП-а јасно

прописано да *повреда одредаба парничног поступка постоји ако суд у току поступка није примијенио или је неправилно примијенио коју одредбу овог закона, а то је било од утицаја на доношење законите и правилне пресуде*. Дакле, „незаконитост“ је нешто о чему суд по закону води рачуна, а ријечи „неправедно“ и „несхватљиво“ не садрже ништа увредљиво на начин да могу представљати дисциплински прекршај. Уставни суд подржава став ВСТС-а да судије и тужиоци имају кључну улогу у обезбјеђењу да судови уживају повјерење јавности. Међутим, да би јавност имала повјерење у правосуђе, она истовремено мора имати повјерење да ће правосуђе обезбиједити странкама у поступку ефикасно и фер заступање ради заштите сопствених интереса (види *mutatis mutandis* пресуду Европског суда у предмету *Симић*). Стога, Уставни суд сматра да о овоме дисциплински органи нису дали „релевантне и довољне разлоге“ да би оправдали мијешање у апелантову слободу изражавања, због чега мијешање није испунило захтјев „неопходности у демократском друштву“.

41. Имајући у виду све наведено, Уставни суд сматра да је у конкретном случају дошло до кршења апелантовог права на слободу изражавања из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

Остали наводи

42. С обзиром на наведени закључак, Уставни суд сматра да нема потребе за посебном анализом апелантових навода везаних за кршење права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

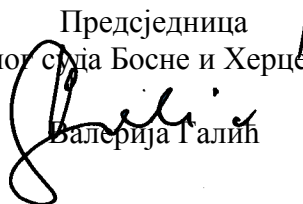
VIII. Закључак

43. Уставни суд закључује да постоји кршење права на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције када је ВСТС апеланту изрекао дисциплинску казну (јавна опомена) због ријечи које је написао у жалби на одлуку суда у предмету у којем је учествовао као странка у поступку, а не као надлежни тужилац, зато што то није пропорционално легитимном циљу који се хтио постићи, те стога није било „неопходно у демократском друштву“.

44. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

45. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине

Валерија Галић